

Bingöl Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi
Bingöl University
Journal of Economics and Administrative Sciences
Cilt/Volume: 7

Sayı/Issue: Prof. Dr. Muammer ERDOĞAN

Anısına Kongre Özel Sayısı

Yıl/Year: 2023, s. 179-200

DOI: 10.33399/bübfad.1253156

ISSN: 2651-3234/E-ISSN: 2651-3307

Bingöl/Türkiye

Makale Bilgisi /Article Info

Gelis/Received: 19/02/2023 Kabul/ Accepted: 24/03/2023

AŞIRI SAĞ TERÖR GRUPLARINDA KADINLAR: GELENEKSEL KİMLİKLERE MEYDAN OKUMAK MI? GELENEKSEL KİMLİKLERİ SÜRDÜRMEK Mİ?¹

*Women in Far-Right Terrorist Groups:
Challenging or Perpetuating Traditional Identities?*

Seda ÇOLAKOĞLU*

Öz

Geleneksel terörizm çalışmalarında failler ve eylemleri eril bir çerçevede ele alınmaktadır. Klîşe toplumsal cinsiyet algılarının akademik kaleme yansımalarıyla bu durum literatürün önemli bir kısmında terörist olanın erkek olduğu algısının hâkim olmasına neden olmuştur. 9/11 terör saldırılarından sonra benzer bir bakış açısı aşırıcılık ve radikalleşme konularında da yaşanmıştır. Kişilerin radikalleşmesine, örgütlere kanalize olmasına imkân tanıyan hususlar arasında birçok faktör ele alınmasına rağmen cinsiyet, toplumsal cinsiyet sıklıkla ihmal edilmektedir. Fakat uluslararası siyaset arenasında “kadınların nerede” olduğu sorusunun yanıtlarını arayan feminist akademisyenler, en nihayetinde toplumsal cinsiyet algılarını adeta yapısöküme uğratan terörist stratejiyi benimseyen kadınları gün yüzüne çıkarmanın önemi üzerinde durmuştur.

Eril, beyaz ırkçı, Yahudi, Müslüman, yabancı düşmanlığı, göçmen karşıtı gibi çeşitli ideolojilerle hareket eden ve Batı dünyasında gittikçe artan eylemleriyle göze çarpan

¹ Bu çalışma Bingöl Üniversitesi II. Uluslararası İktisadi ve İdari Bilimler Kongresinde “Aşırı Sağ Terör Gruplarında Kadınlar: Geleneksel Rollere Meydan Okuyan Kimlikler” başlığıyla bildiri olarak sunulmuş olup güncellenmiş versiyonudur.

*Polis Akademisi Başkanlığı, Uluslararası Güvenlik A.B.D., sedaa.colakoglu@gmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3267-5315>

aşırı sağcı yapıların ideolojilerinin bir ayağını da kadın düşmanlığı oluşturmaktadır. Kadın düşmanı ve anti-feminist söylemlerine rağmen birçok kadının çeşitli rollerle aşırı sağcı örgütlerde yer aldığı görülmektedir. O halde toplumsal cinsiyet ve terörizmin keşişimselliğini açıkça kabul eden bu araştırma şu soruları yanıtlama gayesi gütmektedir: “Anti-feminist, kadın düşmanı aşırı sağcı yapılarda kadınlık ne ifade etmektedir?” “Kadınlar bu yapılarda hangi rollerde yer almaktadır?”. Söz konusu bu çalışma feminist merak ve Eleştirel Terörizm Çalışmalarının keşişim noktasından esinlenerek terörizm sorunsalını kadın ve toplumsal cinsiyet merkezinde ele almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Aşırı sağ, aşırı-sağ, kadın ve terörizm, anti-feminizm, eleştirel terörizm çalışmaları.

JEL Kodları: J16; H16; Z13.

Abstract

In traditional terrorism studies, the perpetrators and the act are treated in a masculine framework. The academic literature reflected stereotypical gender beliefs; consequently a significant percentage of it gave the impression that terrorists are exclusively men. After the 9/11 terrorist attacks, a similar perspective on extremism and radicalization was experienced. While discussing many factors as enablers of radicalization and recruitment, gender is often neglected in terrorism studies. However, feminist scholars searching for answers to the question of "where women are" in the international political arena have emphasized the importance of unearthing women who ultimately deconstruct gender perceptions and adopt terrorist strategies.

Misogyny is a pillar of the ideologies of far-right extremist structures, which act with various ideologies such as masculine, white supremacist, Jewish, Muslim, xenophobic and anti-immigrant, and which stand out with their increasing actions in the Western world. Despite their misogynistic and anti-feminist rhetoric, it is seen that many women engage in far-right organizations with their various roles. This research, which explicitly acknowledges the intersectionality of gender and terrorism, explicitly seeks to answer these questions: “What does femininity mean in anti-feminist, misogynistic far-right structures” and “What roles do women play in these structures?”. Inspired by the intersection of feminist curiosity and Critical Terrorism Studies, this study addresses the problem of terrorism at the center of women and gender.

Keywords: Extremism, far-right, women and terrorism, anti-feminism, critical terrorism studies.

JEL Codes: J16; H16; Z13.

1. Giriş

Araştırma Problemi: Terörizm Çalışmalarında Kadın ve Toplum Cinsiyet Teması

Terör, terörizm, terörist gibi kavramların erkeksi bir yapıyı çağrıştırdığı terörizm ve siyasal şiddete ilişkin ortodoks çalışmaların daha çok erkek hikâyeleri etrafında şekillenip; teröristi oluşturan kimliğin ise erkek öznesi olduğu öngörüsüyle hareket edildiği göze çarpmaktadır (Banks, 2019:181-182; Gentry ve Sjoberg, 2016:319; Sjoberg, 2009:69). Aşağıdan yukarıya tüm toplumsal hayatımızı şekillendiren cinsiyetçi tezahürlerin akademik kaleme yansımalarıyla böylelikle terörizme kanalize olan kadınlar görmezden gelinerek ikincil plana atılmıştır (McEvoy, 2010:131; Sjoberg, 2015:29). Temelleri klasik savaş anlatılarına dayanan bu tezahürler; “barışçıl, kırılabilir ve savaştan korunması gereken kurban, masum” kadın profiline karşı; cesur, kadını koruyan “savaşçı” erkek profili algısı toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin devam etmesine imkân tanımıştır (MacKenzie, 2010:154; Parashar, 2014:3-30-32). Böylelikle bu mevcut algı birçok kültürde kadının şiddete ve terörizme kanalize olamayacağı şeklindeki cinsiyetçi algıyı şekillendirmiştir. Bu cinsiyetçi hiyerarşiler terörizm çalışmalarında da tehlike arz etmektedir. Çünkü kadınların faillliğini görmezden gelir, sınırlar ve barış ile eşleştirilen kadınları suç ortağı olarak kabul etmez (Sjoberg ve Gentry, 2016:25-28). Bunun yanı sıra kadınların kendilerinden beklenen klişe toplumsal cinsiyet rollerini ihlal ettiklerinde ise “*bunu yapan bir kadın mı?*” şeklindeki sorunlu cinsiyetçi tepkilerin terörizm çalışmalarına ek olarak; terörle mücadele uygulamalarına da zarar vereceği hususu gözlerden kaçmamalıdır (Gentry, 2012:79; Sjoberg ve Gentry, 2016:27).

Her ne kadar akademik yazında yeteri kadar araştırma konusu olmasalar da tıpkı erkekler gibi etnik bölücü, Marksist-Leninist, dini temelli, ekoterörizm ve aşırı sağcı gibi çok çeşitli yapılarda terörizme bulaşan kadınların varlığının bir realite olduğu apaçıktır (Sjoberg ve Gentry, 2016:28; Sylvester, 2010:32; Stone ve Pattillo, 2011:159; Parashar, 2010:171-179). En nihayetinde uluslararası siyaset arenasında “*kadınların nerede*” olduğu sorusunun yanıtlarını arayan

feminist akademisyenler toplumsal cinsiyet algılarını adeta yapı sökümüne uğratan terörizme bulaşan kadınları gün yüzüne çıkarmanın önemi üzerinde durmuştur. (Ahall, 2015; Alison, 2011: 131-155; Enloe, 2003; Gentry, 2016:19-37). Şu da bir gerçektir ki kadınları ve toplumsal cinsiyet bakış açısını akademik kalemde ikincil plana atmak demek; örgütlerdeki varlıklarını, rollerini veya toplumsal cinsiyetin örgütlerin anlatılarına, ideolojilerine, stratejilerine, şiddet uygulama biçimlerine, potansiyel kitleye olan etkilerine ilişkin çözümleme yapılmasını da imkânsız hale getirecektir. O halde toplumsal cinsiyet merceklere ve kadın konusunun azımsanamayacak bir önemde olduğunun kabul edilmesi elzemdir. Buna ek olarak; ana akım terörizm çalışmalarında belirgin bir şekilde görülmektedir ki kişilerin radikalleşmesine, örgütlere kanalize olmasına imkân tanıyan hususlar arasında siyasal, kültürel, sosyal, ekonomik veyahut da dini unsurlar ele alınmasına rağmen cinsiyetin, toplumsal cinsiyetin sıklıkla ihmal edildiği aşikârdır (Phelan, 2020:1-10). Bu eksiklik ise şüphesiz alana ilişkin pek çok bağlantının görmezden gelinmesine neden olmaktadır.

Bu bakış açısından hareketle; toplumsal cinsiyet ve terörizm bağlantısı yalnızca örgütlerde yer alan kadınlara dair araştırma yapmamıza olanak tanımaz. Bu ayrıca eşanlı olarak ideolojileri farklı olan örgütlerin cinsiyet yansımalarını açığa çıkarmamıza da yardımcı olacaktır. Bununla ilişkili olarak örneğin; toplumsal cinsiyet ve kadın perspektifini bir strateji olarak ideolojilerinin merkezine koyan örgütlerde yer alan kadınların daha üst konumlarda yer aldığı, savaştı, daha ölümcül rollerde olduklarına dair çok çeşitli çalışmalar kaleme alınmıştır. Buna karşın anti-kadın, anti-feminist, anti-toplumsal cinsiyet perspektifiyle hareket eden kadın düşmanı yapılarda bu husus nasıl tezahür etmektedir? Şöyle ki bu yapılara toplumsal cinsiyet merceklereyle bakıldığında ne gibi farklılıklar görebiliriz? Bunun kadınların katılımına nasıl bir etkisi vardır? Bu sorgulamalarla bağlantılı olarak söz konusu bu çalışmada, tüm bu sorulara bilimsel bir yanıt aramak adına aşırı sağcı yapılardaki kadın teması, varlığı ele alınacaktır. Toplumsal cinsiyet ve terörizmin kesişimselliğini belirgin bir şekilde kabul eden bu araştırma açıkça şu soruları yanıtlama gayesi gütmektedir: “Anti-feminist, kadın düşmanı aşırı sağcı yapılarda

kadınlık ne ifade etmektedir?” “Kadınlar bu yapılarda hangi rollerde yer almaktadır?”.

Erkek üstünlükçü, beyaz ırkçı, Yahudi, Müslüman ve yabancı düşmanlığı, göçmen karşıtı gibi çeşitli ideolojilerle hareket eden ve Batı dünyasında gittikçe artan eylemleriyle göze çarpan aşırı sağcı yapıların ideolojilerinin bir ayağını da kadın düşmanlığı oluşturmaktadır. Göze çarpan bir başka husus ise kadın düşmanı, anti-feminist söylemlerine karşın bu yapıların içerisindeki kadın varlığının giderek yükselmesidir. Bu demek oluyor ki anti-feminist, anti-toplumsal cinsiyet, kadın düşmanlığı anlatıları yalnızca erkeklerin radikalleşmesine ve teröre kanalize olmasına hizmet etmekle kalmamaktadır. Aynı zamanda bu anlatılar kadınları söz konusu yapılara çekmektedir. Çalışmada öncelikli olarak konuya ilişkin incelikli bir vizyon sunmak adına metodolojik yapı hakkında bilgi verilecektir. Aşırı sağ terörizmi hakkında bilgilendirme yapılmasının ardından bu yapılardaki kadın teması ele alınacaktır. Bunu takiben, söz konusu bu yapılar içerisindeki kadın rollerinden bahsedilip; ardından sonuç ve kaynakça bölümü ile çalışma sonlandırılacaktır.

2. Metodolojik Çerçeve: Feminist Araştırma Yöntemi Olarak Marjinallik

Sosyoloji bilimine ait bir kavram olan marjinallik feminist bir araştırma yöntemidir. Marjinaller, marjinalleştirilenler egemen sistem içerisinde yaşayan fakat güç piramidinin en altında yer alanları kapsamaktadır (Enloe; 1996:187; Brown, 2016:137). Örneğin en basit ifadeyle; hangi konumda olursa olsun kadınlar toplumda erkeklere nazaran ikincil plandadır. Bu husus şüphesiz ki çerçevedeki ana metnin sosyal, siyasal ve kültürel anlamda erkek etrafında inşa edilmesine neden olmuştur. Bu nedenlerle bağlantılı olarak bu açıkça erkeğin üstünlüğünün desteklenmesiyle sonuçlanmıştır. Bundan hareketle marjinallik ana metin çerçevesini ret ile onu yeniden şekillendirmeye yarayan bir konum olarak devreye girmektedir. Kadın ve erkekler arasındaki eşitsizliğe neden olan güç dinamiklerinin önemine vurgu yapan feminist araştırma; kadınların sistemdeki alt konumu, erkek egemenliği ve ayrıcalığını tesis eden ve kadını öteki olarak çerçeveyen kültürel değerlere odaklanmaktadır (Beckman,

2014:166). Bununla ilişkili olarak aşağıdan yukarıya bir analiz benimseyen feminist marjinal yöntem, aralarında hiyerarşik güç ilişkisi olan ana çerçeveden göz ardı edilen kenardakileri, dışlananları ele almaktadır (Brown, 2016:137). Bu kapsamda Eleştirel Terörizm Çalışmaları çatısı altında feminist akademisyenler terörizm çalışmalarında sistemin dışında yer alanlara dikkat çekmeyi ihmal etmemiştir. Onlar marjinallere ilişkin yapılan çalışmaların araştırmaya önemli bilgiler kazandırdığı argümanı üzerinde durarak; dışarıda kalanları araştırma konusu yapıp ve böylece terörizm konusunda çerçevedeki tüm resmi ortaya çıkarmaya odaklanmıştır (Brown, 2014:140). O halde feminist araştırmacılar terörizm çalışmalarında ilk olarak klasik feminist sorgulama ile yola çıkmaktadır. *Kadınlar nerededir?* (Gentry ve Sjoberg, 2016:313-337; Parashar, 2010:168-187; Parashar, 2016:38-56). Cevabı oldukça basittir. Kadınlar hep oradadır. Savaş, çatışma, barış inşası, siyasal şiddet içeren terör gruplarında yer almaktadır. Buna rağmen ana akımda onların marjinal özne konumunda yer aldığı ve siyasal, kamusal söylemlerden dışlandığı da bir realitedir. Bundan hareketle feminist marjinal kalem görmezden gelinen özneleri, kadın temasını araştırma konusu olarak analiz etmektedir. Terörizm çalışmalarındaki bu yöntem terörist stratejiye kanalize olan kadınları gün yüzüne çıkarmasının yanı sıra güç ilişkilerine dayanan toplumsal cinsiyetin de nerede olduğunun görünümün kılınmasına imkân tanımaktadır. O halde terörizm konusuna yönelik bu tarz bir araştırma, terörizm araştırmalarının baskın- ana ifadelerini, araştırmaya kimlerin dâhil edildiğini belirleyen güç ilişkilerinin sorgulanmasına da kapı aralamaktadır (Brown, 2014:145). Öyle ki bu gücün kimin araştırma yapacağı, araştırmaya yönelik hangi sorgulamaların yapılacağı, kimlerin araştırmaya dâhil edileceği, araştırmacının yöntem ve prosedürlerini etkilediği bir gerçektir (Beckman, 2014:166). Ayrıca belirtilmesi gereken bir diğer nokta; marjinal kalemin işaret ettiği vurguların yalnızca kadın ve erkeklerle ilgili durumları kapsamadığıdır. Bu aynı zamanda var olan bilgi biçimlerini dönüştürmekle de alakalıdır (Sjoberg, 2011:236). Bu çerçeveden hareketle marjinal feminist araştırma yöntemi kenardaki marjinalleri metnin ana çerçevesine yerleştirmeyi amaçlayarak araştırmaya ilişkin satır aralarında yer alan görünmeyen farklı hususları vurgulamaktadır (Beckman, 2014:167; Brown, 2014:144). Bu

tarz bir araştırma Cynthia Enloe'nun vurgusuyla "*siyasi piramidin tepesinden dikey bir yolculuk yapmak anlamına*" gelmektedir (Enloe, 1996:186-187). En nihayetinde marjinal yöntemle ele alınan bir araştırma yalnızca güçlü erkeği hesaba katan terörizm çalışmalarında görünmeyen kadınları ve kadın temasını gün yüzüne çıkararak onların failliğinin açığa çıkmasına imkan tanımaktadır. Feminist bir yöntem ile terörizm çalışmalarında ana akımın görmezden geldiği konu ve temaları ele almak demek ayrıca terörizm konusunda eksik kalan parçaların tamamlanması ve alana ilişkin zengin, farklı bilgi biçimlerinin de ortaya çıkması demektir.

Söz konusu bu çalışma, Eleştirel Terörizm Çalışmaları araştırmacılarının terörizm anlayışımızın tamamlanmasında önemli bir parça olan toplumsal cinsiyet merceklelerinin artık görmezden gelinmemesi gerektiği argümanı üzerine temellendirilmiştir (Jackson vd., 2009:30; Jackson, 2016:21-22; Jackson, 2012:7; Jarvis, 2016:74). Böylelikle, feminist merak ve Eleştirel Terörizm Çalışmalarının kesişim noktasından esinlenerek kaleme alınan bu çalışma; terörizm ve siyasal şiddet konusunda kadın ve toplumsal cinsiyet mercekli çalışmaların alana entegre edilmesinin önemini de ayrıca hatırlatmaktadır.

3. Aşırı Sağ Terörizmde (Bir Çelişki Olarak) Kadın Kimliği

Günümüzde özellikle Batı ülkeleri gittikçe artan oranda aşırı sağ ideolojik kaynaklı şiddet içeren terör eylemlerine sahne olmaktadır. Aşırı sağ terörizminin standart bir tanımı olmamasına rağmen yapılan araştırmalar aşırı sağ terörizmini şemsiye bir kavram olarak tanımlayıp, aşırı sağı oluşturan belirli ortak ideolojiler üzerinde hem fikir olmuştur. Buna göre beyaz üstünlükçü, ırkçı (aryan savunucusu), güçlü Hristiyan savunuculuğu, yabancı ve göçmen karşıtı, İslam ve Yahudi düşmanlığı aşırı sağ terörizminin en merkezi temaları olarak kabul edilmektedir (Skoczylis ve Andrews, 2022:150; Castle, 2012:683; Marcks ve Pawelz, 2020:1; Eage, 2008:84; Blee, 2002:73). O halde bu ideolojinin tanımlanmış siyasi düşmanları yabancılar, beyaz olmayanlar, göçmenler, Müslüman ve Yahudilerdir. Aşırı sağ terörizmi Ku Klux Klan, Aryan Milletleri, Hristiyan Kimlik Hareketi, Neo-Naziler/Dazlaklar, Qanon, Incels gibi çeşitli grupları

içermektedir (Gentry, 2022:215-221; Blee, 2008: 202; Wilson, 2020:6-7-8). Bu yapıların ırksal güdülerini yoluyla yerine getirmiş olduğu siyasal şiddet literatürde ayrıca *"ırkçı terörizm"* olarak da tanımlanmaktadır (Blee, 2008:202). Irkçı terörizmin siyasal şiddetinin, belirlenen öteki düşmanlara yönelik sokak saldırıları, ibadethanelere, okullara saldırı, yıkıcı bir ırk savaşını teşvike kadar uzandığı bilinmektedir (Blee, 2008:203; Wilson, 2020:1). Söz konusu tüm aşırı sağ terör gruplarının bir "öteki" kimliği yaratarak görüşlerini *"komplo teorileri"* yoluyla rasyonalize ettiği gözlemlenmiştir (Anderson, 2018:117; Eage, 2008:82). Bugün aşırı sağ yapılarında *"büyük bir ikame-yer değiştirme"*, *"beyaz soykırımı"* teorileri yerleşik hale gelerek; varoluşsal bir tehdit varsayımı aşırı sağcı terörizmde şiddetli eylem için merkezi bir güdü olarak karşımıza çıkmaktadır (Marcks ve Pawelz, 2020:3). Bu kapsamda öne sürülen komplo teorisi; beyaz Batının etnik, demografik değişiklikler, beyaz olmayanlar ve güvenilmez liberal politika yapıcılarının yardımıyla beyaz Batı ırkını yok etmeye yönelik kasıtlı bir planın olduğu yönünde nüksetmektedir (Wilson, 2020:3). Bu haliyle aşırı sağ terörizmi belirlenen öteki düşmana karşı nefretin, hayali, birleşik bir aryan ırkına bağlılığın ve komplo teorilerine olan inancın bir karışımını göstermektedir (Blee, 2002:3). Bu yapıların eylemleri açıkça belirlenen öteki düşmanı terörize etmeye yönelik olmasına rağmen hem akademik literatürde hem de Batı dünyasının siyasi yapılarında çoğu zaman görmezden gelinmekle beraber; keskin ırkçı söylem ve anlatıların toplumsal alanda normal olarak kaldığı görülmektedir. (Skoczylis ve Andrews, 2022:15). Bu ise bizi bambaşka bir sorgulamaya yönlendirmektedir: O halde *"Terörizm söylemsel bir olgu mudur?"* *"Terörizm ve terörist öznesi bilgisi kim tarafından ve hangi gayeyle üretilmektedir?"* Bu sorgulamalar ise Eleştirel Terörizm Çalışmaları akademisyenlerinin işaret ettiği gibi *"Terörizmi oluşturan bilginin bazı bilgileri veyahut da aktörleri hariç tutmak adına düzenlendiği"* şeklindeki argümanlarına kanıt sunar niteliktedir (Jackson, 2009:66-83; Erlenbusch, 2016:108-120; Jackson, 2016:21-22). Geleneksel çalışmalarda yeteri kadar sorgulanmaya açılmasa da ırkçı güdüyle hareket eden aşırı sağın eylemlerinin algılanan öteki düşmana karşı terörist stratejinin benimsendiği bir realitedir. Tüm bunlara ek olarak literatürün görmezden geldiği bir başka husus; aşırı sağın ideolojik güdüsünün bir kısmının da kadın düşmanlığı, anti-feminist, anti-

toplumsal cinsiyet tutumları etrafında şekillendiği gerçeğidir (Gentry, 2022:213-219). Öyleki aşırı sağcı yapıların inandığı “beyaz soykırım teorisinin” beyaz erkeğin üstünlükçülüğüne atıfla doğrudan kadın, feminizm düşmanlığı ile ilgili olduğu saptanmıştır (Marcks ve Pawelz, 2020:3; Wilson, 2020:1). Bu, beyaz ırkçı erkeğin ırksal ve cinsel ayrıcalıklarını korumak adına beyaz erkeklerin ırkçılığını, yabancı düşmanlığını ve cinsel muhafazakârlığını besleyen erkek üstünlükçülüğüne ve kadın düşmanlığına yönelik vurgunun tezahürüdür (Blee, 2002:113). Bu durum kadınların öteki ırklarla karışması yoluyla bozulan etnik yapı ve feministlerin öncülüğünde toplumsal cinsiyet hiyerarşilerinde meydana gelen bozulma beyaz erkekte öfke ve şiddete neden olmuştur. Savunulan bu görüşe göre bu husus beyaz ırkın melezeleşmesine, böylelikle yozlaşmasına, üstün beyaz erkekliğin ve savunulan geleneksel değerlerin aşağılanması ile beyaz ırkın zayıflamasına neden olmaktadır (Wilson, 2020:4-12). Dolayısıyla aşırı sağcı beyaz terörün hedeflediği bir başka grup; saf beyaz ırkı melezeleştiren geleneksel toplumsal cinsiyet rolleri tarafından kısıtlanmayan kadınlar ve buna öncülük eden feministlerdir (Wilson, 2020:4; Castle, 2012:683-689). Örneğin bu tutumlar 2019 yılında Yeni Zelanda Christchurch Camii saldırısını gerçekleştiren aşırı sağcı teröristin manifestosunun ilk satırlarında kendisini göstererek; sorunun doğum oranlarında olduğu yönündeki cümlelerle kadınları hedef aldığı bilinmektedir (Wilson, 2020:4). Bununla bağlantılı olarak aşırı sağcı Hristiyan Kimlik hareketi üyelerinin kadınları hedef alarak; beyaz ırkın nüfusunun artışına engel olduğu gerekçesiyle kürtaja karşı olduklarını ve operasyonu yapan ve yaptıran kadınlara açıkça şiddet uyguladıkları da bir gerçektir (Gentry, 2022:215).

O halde tüm bu gelişmeler ekseninde düşünüldüğünde açıkça görülmektedir ki ana akım terörizm metinlerinde sorgulamaya açılmayan bir diğer husus gün yüzüne çıkmaktadır. Bu, aşırı sağ terörizmi ve toplumsal cinsiyetin kesişimidir. Yukarıda bahsedilen açıklamalar ışığında değerlendirildiğinde; beyaz ırkın, beyaz soykırımın engellenmesi adına geleneksel toplumsal cinsiyet hiyerarşilerine aşırı sağ terörizminin sıkı sıkıya bağlı olduğudur (Gentry, 2022:218). Öyleki araştırmalar aşırı sağın her zaman

toplumsal cinsiyete dayalı olduğunu ve toplumsal cinsiyetçi tepkileri bünyesinde barındırdığını ve cinsiyetin ırkçı terör yapılarının bir örgütlenme ilkesi olduğunu göstermektedir (Eage, 2008:71; Blee, 2002:112). Dahası yapılan araştırmalarda cinsiyetin aşırı sağ terör gruplarını harekete geçirmede önemli bir etken olduğu vurgulanmaktadır (Eage, 2008:71). Bu yapılarda beyaz erkeğin aryan erkekliğinin temeli olarak maskülenliği güçlendirdiği ve böylece erillik ve dişiliğin üretildiği ataerkil temellere dayanan mevcut cinsiyet hiyerarşilerini sürdüren aşırı sağ çerçevesi oluşmaktadır (Koronaiou ve Sakellariou, 2017:2; Blee, 2002:112; Eage, 2008:91). O halde anti-kadın, anti-feminist, anti-toplumsal cinsiyet tutumları yoluyla “kadın düşmanı” olarak aşırı sağ retoriğindeki ilk kadın temasını oluşturduğu söylenebilir. Bu tutumlara karşın denklemin zıt bir parçası olarak kadınlar aşırı sağın anlatılarında merkezi bir konumda da yer almaktadır. Bu, beyaz kadınının mağdur-kurban-tanrıça olduğu şeklindeki ırkçı anlatıya konu olması şeklinde tezahür etmektedir. Beyaz kadınlar düşman olarak belirlenen öteki erkeklerin şiddetinden, özellikle cinsel şiddetinden, feministlerden, farklı cinsiyetlerden korunması gereken kimlikler olarak aşırı sağ terörünün propaganda ve söylemlerine konu olmuştur (Wilson, 2020:6; Eage, 2008:82-83). Örneğin 2018 yılında Batıya artan göçle eşanlı olarak aşırı sağcı şiddet yanlısı komplo teorisyeni olan Gerhard Wisnewski'nin Youtube'da “Küresel Göç Anlaşması: Sonraki Milyonlar Gelecek!” başlıklı bir video ile bu hususun altını çizdiği bahsedilmektedir (Marcks ve Pawelz, 2020:5). Nefret dolu söz konusu videoda Wisnewski tarafından beyaz kadınlar, kadınları aşağılayan kültürden Batıya göç eden öteki erkeklerin tecavüz ve cinayet gibi suçlarının kurbanı olarak çerçeveselendirilmiştir (Marcks ve Pawelz, 2020:5). Aynı şekilde araştırmalar 2011 yılında Norveç'te saldırı gerçekleştiren aşırı sağcı terörist Breivik'in manifestosunda “*kuşatma altındaki beyaz erkeğin*” özellikle Müslüman ötekilere karşı beyaz kadınları koruması gerektiği şeklindeki çağrısı üzerinde durmaktadır (Wilson, 2020:6). Dahası aşırı sağ terörizmi tarafından öteki düşman erkekler potansiyel tecavüzcü olarak betimlenerek; İskandinav tanrıçalarının da hayali bir imge ile beyaz kadının ilk örnekleri olarak ve öteki erkeklerden korunması gerekenler şeklindeki tasvirleri (resim, çizgi filmi şarkı sözü vb.) ile bu yapıların yazılı propaganda araçlarına konu olduğu gözlemlenmiştir

(Blee, 2002:115). Böylelikle beyaz ırkı temsilen korunması gereken mağdur, kurbanlar olarak çerçevelendirilen kadınlara karşı; ırkı ve kadınları korumak için terör şiddetinin bir gereklilik olduğunu bildiren erkek üstünlükçü aşırı sağ yapısının cinsiyetçi çağrışımı gözler önüne serilmektedir (Blee, 2002:115). O halde buradan çıkarılan ve not edilmesi gereken bir diğer husus kadınların terör gruplarının anlatılarına konu olmasıdır. Bu anlatıların kişilerin radikalleşmesine olan etkisi göz önüne alındığında bir kez daha cinsiyetin, toplumsal cinsiyetin terörizm çalışmalarında asla ihmal edilmemesi gereken bir durum olduğu gerçeğini göstermektedir. Tüm bu açık bağlantılara rağmen açıkça görülmektedir ki ırkçı terörizm çalışmalarındaki ana metin beyaz aşırı sağcı erkeklere odaklanarak, aşırı sağın kimlik politikalarının önemli bir bileşeni olan kadınları ve kadın temasını ihmal etmiştir (Anderson, 2018:117). Dahası kaleme alınan çalışmalar aşırı sağın erkeklere has bir durum olduğu şeklindeki cinsiyetçi algıyı şekillendirmektedir. Bundan ötürü aşırı sağda kadın temasının ve kadınlara ilişkin bilgilerin, toplumsal cinsiyetin görmezden geldiği açığa çıkmaktadır (Blee, 2002:7; Skoczylis ve Andrews, 2022:143). Mağdur, kurban beyaz kadın temasının yanı sıra şu da bir gerçektir ki paradoksal olarak bu yapıların baskın eril oluşumlar, açıkça kadın ve feminizm düşmanı tutumlar sergilemesine rağmen kadınlar bu yapılara giderek daha fazla kanalize olmaktadır. Her ne kadar bu yapılardaki kadınlar literatürde göz ardı edilse de onların aşırı sağ ideolojisinin inşasında, propagandasında bu yapılar içerisinde aktif olarak yer aldıkları gözlemlenmiştir (Koronaïou ve Sakellariou, 2017:1). Aşırı sağ terörüne kanalize olan kadınlar da tıpkı erkekler gibi çok çeşitli rollerle bu yapıların varlığına dinamik kazandırmaktadır. Bu bakış açısından hareketle bir sonraki bölüm aşırı sağ terör yapılarındaki kadın rollerine odaklanmaktadır.

4. Aşırı Sağ Terör Yapıları İçerisinde Benimsenen Kadın Roller

Kimlik siyaseti ile sıkı sıkıya bağlı olan aşırı sağcı yapıların bünyelerinde barındırdıkları kadınların söz konusu gruptaki ilk göze çarpan rolü “anne-annelik” olmuştur (Blee, 2002:118). İrkçı terör grupları gelecek beyaz ırkın devamı, toplumun temeli olarak kadın bedenlerini annelik ile mitleştirmektedir (Koronaïou ve Sakellariou,

2017:2). Kadınların annelik rolü, aşırı sağcıların inandıkları beyaz ırkın yok oluşu şeklindeki komplo teorisine hizmet ederek, ötekilerin-düşmanın artışına karşı beyaz kadının çocuk doğurması etrafında şekillenmiştir. Bununla ilişkili olarak annelik beyaz ırkın sayısal artışı için aşırı sağ terörünün propagandasının merkezinde yer almaktadır (Latif vd., 2020:5). Bu haliyle annelik beyaz ırkın geleceğinin kurtarılması adına kritik bir önem arz etmektedir. Örneğin aşırı sağcı şiddet yanlısı Aryan Birliği İçin Kadınlar (WAU) grubu, “Geçmiş Savaşçı Kız Kardeşlerin Ruhunu Çağırarak” isimli metni ile kendilerinin savaşçı özelliklerinin yanı sıra annelik temasına vurgu yapıldığı gözlemlenmiştir (Anderson, 2018:121). Onlar anne rolleri ile ırkçı terör şiddetini benimseyen erkeklerin en kritik destekçileri olarak hizmet etmektedir. Aşırı sağın ideolojisini benimsemiş kadınlar gruplarıyla uyumlu olacak şekilde anti-feminist bir yaklaşımı benimseyerek; kadın ve erkek arasındaki doğuştan gelen farklılıklara göre grup içerisinde kendilerinden beklenen annelik rolüne sıkı sıkıya bağlı kalmışlardır (Eage, 2008:72). Öyleki aşırı sağcı terör gruplarının benimsemiş olduğu anti-feminist tutumların kadınların radikalleşmesine etki ederek, belirlenen ötekilere karşı düşmanca tutum sergiledikleri ayrıca gözlemlenmiştir (Mattfess ve Margolin, 2022:16). Anne rolündeki kadınlar beyaz ırkın devamı için yalnızca çocuk doğurmakla kalmayıp; siyasal şiddet içeren aşırı sağ ideolojinin gelecek destekçilerini yetiştirmektedir (Castle, 2012:689). Blee (2002), aşırı sağ yapılara kanalize olmuş eski üye kadınlarla mülakat yöntemiyle kaleme aldığı eserinde anneliğin bu yapılar için önemine vurgu yapmıştır. “Aryan kadınlarının beyaz ırkın gelecek anahtarı olduğu” ve “küçük bir kasabada doğan bir Aryan bebeğin bir düzine Klan mitinginden çok daha değerli olduğu” şeklindeki çıkarımlarıyla Ku Klan Klux ve Neo-nazilerin anneliğe verdiği önemi belirtmektedir (s.118). Aynı şekilde Neo-nazi beyaz üstünlükçü teröristlerinden David Lane’in beyaz ırkın kurtuluşu ve beyaz çocuklar için geleceğin sağlanması şeklindeki kadınlara yönelik annelik vurgusu Neo-nazilerin en popüler propaganda söylemlerinden birisini oluşturmaktadır (Mattfess ve Margolin, 2022:14). Baskın annelik söylemlerinde kadınlar, beyaz aryan bebeği doğurarak ideolojilerine karşı ilk sorumluluklarını böylelikle yerine getirecek ve beyaz ırkın sayısal üstünlüğünü sağlamada en temel role sahip olacaktır. Beyaz soykırım komplo

teorisi güdüsüyle gerçekleştirilen terör saldırıları göz önüne alındığında anneliğin aşırı sağcı yapılar için öneminin bir realite olduğu aşikârdır. Bu noktada vurgulanması gereken husus; terörizm olgusu içerisinde anne figürü kimliklerinin tehlikeli olduğudur. Çünkü bu durum kadınların davranışlarını politika dışı (de-politize) etmede bir etken olarak kullanılabilir. Şöyle ki anne kimliği ile kadınların barış ile eşleştirilmesi şeklindeki devam eden cinsiyetçi tezahür onların aşırılıkçılığının, şiddetinin görülmesinin engellenmesi manasına gelmektedir (Sjoberg ve Gentry, 2016: 25). Bu şekilde, kadınlar aşırı sağcı gruplara bir normallik görüntüsü sağlayarak (Blee, 2008:209; Anderson, 2018:121-122), kadınların genellikle daha az şiddet yanlısı olarak algılanmasına olanak tanımaktadır. Böylece onların terör gruplarında üstlenmiş oldukları rolleri de gözden kaçırmaktadır.

Şiddet yanlısı söz konusu bu annelerin eşanlı olarak, sahip oldukları ideolojinin yayılmasında da önemli rollerinin olduğu bilinmektedir. Onlar özellikle sosyal medya aracılığıyla aşırı sağın propagandasını yapan ve böylelikle yapılara yeni destekçiler kazandıran bir diğer kimliği, sosyal medya fenomeni rolünü üstlenmektedir. Telegram, Instagram, YouTube gibi çeşitli sosyal medya mecralarında aşırı sağın nefret ideolojisi, bünyesindeki kadınlar tarafından yayılmaktadır (Campion, 2020:8-9). Bu yapıların çevrimiçi söylemleri genellikle beyaz ırkın değerlerine, çıkarlarına tehdit oluşturduğuna inandıkları belirlenen ötekilere karşı çıkmaya yöneliktir. Örneğin küresel çocuk kaçakçılığı, çocuk cinsel istismarı, uluslararası siyaseti yöneten derin devlet gibi komplo teorileriyle hareket eden, bünyesinde gittikçe artan sayıda kadını barındıran ve son zamanlarda Batıdaki eylem ve propagandalarıyla adını sıkça duyuran Qanon grubu içerisindeki kadınlar sosyal medyadaki rolleri ile adından söz ettirmektedir (Matfess ve Margolin, 2022:21-22). Kadınlar, grubun komplo teorilerinin yayılmasında ana işlevi görmektedir. Qanon kadınları grubun ideolojisine hizmet ederek sosyal medyada #SaveTheChildren hashtagi ile grubun komplo teorilerini yaymada ve muhtemel üyelerin radikalleşmesinde etkin bir şekilde hareket etmektedir (Matfess ve Margolin, 2022:21-22). Ayrıca bu kadınlar; beyaz çocukların tacize uğrayacağı tehdidini yaydıkları

bazı ebeveyn site ve bloglarda da aktif bir şekilde yer almaktadır. Tüm bu rollere ek olarak kadınlar toplumsal cinsiyet klişelerini tam anlamıyla bozarak, aşırı sağcı yapılarda şiddeti benimseyen roller de üstlenmektedir. Daha önce de bahsedildiği gibi ırkçı terörizm beyaz olmayan öteki düşmanlara saldırarak ırksal azınlık topluluklarını terörize etme çabalarıyla örneklendirilmektedir (Blee,2008: 208). Özellikle Neo-nazi kadınları Almanya’da yabancılara daha çok Türklere karşı kundaklama ve şiddet içeren faaliyetlerde yer almıştır. Kadınlarla beraber gerçekleştirilen bu saldırılar çok sayıda kişinin ölümü ile sonuçlanmıştır (Eage, 2008: 89). Çok sayıda kadının karıştığı bir başka örnek ise, Covenant, Sword, ve Arm of the Lord olarak bilinen, paramiliter Hıristiyan Kimliği odaklı bir gruptur (Blee, 2008:208). Kadınların ırkçı, aşırı sağ terör şiddetine bulaştığı bir başka örnek, 6 Ocak 2021 tarihli ABD kongre binasına düzenlenen saldırıdır. Bu saldırıda çok sayıda kadın yer alarak; Ohio milis grubu üyesi Jessica Watkins saldırı grubunun örgütlenmesi ve koordinasyonunda ön sırada yer almıştır (Matfess ve Margolin, 2022:35). Matfess ve Margolin (2022), Capitol baskınına inceledikleri raporda tutuklananların çoğunun kadınların oluşturduğunu ileri sürmektedir (s.50). Ayrıca Aryan Birliği için kadınlar adına bomba yapmayı da içeren çok çeşitli girişimleri olan Christine Greenwood, ırkçı terörizme katılan kadınlar arasında gösterilmektedir (Blee, 2008a: 208-209).

Tüm bu hususların gösterdiği üzere; annelik, silahlı direniş, propagandacı gibi rolleriyle aşırı sağ terörizmi içerisindeki kadınlar, kadınları barış kelimesiyle yan yana getiren cinsiyetçi algıları yerinden etmiştir. İster silahla şiddete kanalize olsun ister terör grubunun ideolojik paradigmasında etkin olsun onların, aşırı sağ yapılarının nefret dolu kimlik siyasetinin destekçileri olarak faaliyet gösterdiği aşikârdır. Böylelikle kadınların terör faaliyetlerine kanalize olması demek onların yalnızca silahlı eylemlere dâhil olduğu anlamına da gelmemektedir. Aşırı sağcılarda görüldüğü üzere grubun ideolojisinin propagandasını yapan, beyaz ırkın devamı için annelik rolü ile kadınlar terör gruplarının ihtiyacı olan insan kaynağının önemli bir bileşenini oluşturmaktadır. Esasen aşırı sağcı kadınların toplumun bir yansımasını oluşturarak birçok katmanda yer aldığı da bilinen bir gerçektir. Onlar siyasi pozisyonlar, sosyal, sağlık, eğitim vb.

sektörlerde yer alarak benimsenen fikirlerin yayılmasında etkili bir şekilde hareket etmektedir. Bu şekilde kadınlar aşırı sağcı grupların ideolojilerine bir normallik örtüsü sağlayarak, aşırı sağcı gruplara karşı daha ılıman bir imajın oluşturulmasına da imkân tanımaktadır.

5. Sonuç

Bu çalışmanın gösterdiği gibi terörizm çalışmalarında toplumsal cinsiyet dinamiklerini ve toplumsal cinsiyete ilişkin görüşlerin hem erkekleri hem de kadınları radikalleşmeye karşı nasıl etkilediğini anlamak oldukça önemlidir. Bundan dolayı toplumsal cinsiyet, kadın teması ve siyasal şiddet içeren terörizm faaliyetlerinde yer alan kadınların marjinallikten çıkartılıp ana metne dâhil edilmesi elzemdir. Kadın temasını ve toplumsal cinsiyeti terörizm çalışmalarında görünür kılmak terörizm konusuna ilişkin eksik kalan bilginin de tamamlanması anlamına gelmektedir.

Çalışmanın bulguları ışığında aşırı sağcı terör yanlılarının kadınları, toplumsal cinsiyet temasını kendi emelleri doğrultusunda belirli şekillerde kullandığı görülmektedir. İlk olarak diğer ırklarla karışma yoluyla bozulan etnik yapı ve feministlerin toplumsal cinsiyet algılarını yıkması ile kadınlar ırkçı terörün anlatılarında, ideolojilerinde düşman olarak karşımıza çıkmaktadır. Dolayısıyla bu yapıların anti-kadın, anti-feminist ve anti-toplumsal cinsiyet tutumları sergilediği saptanmıştır. Bu çelişkiye rağmen söz konusu bu yapılardaki ikinci kadın teması ise korunmaya muhtaç, kurban, mağdur beyaz kadındır. Bu kadınlar belirlenen öteki düşman tarafından korunması gereken masumlardır. Dolayısıyla aşırı sağcı yapıların kadınların koruyucusu olarak şiddet içeren radikal ideolojilerini algılanan tehditlere karşı çözüm olarak sunmayı amaçladıkları görülmektedir. Bununla beraber aşırı sağ terörünün kimlik siyasetine aktif olarak kadınların kendisi de dâhil olmuştur. Onlar bu doğrultuda aşırı sağ ideolojisine hizmet ederek; silaha sarılmanın yanı sıra anne ve sosyal medyada siyasal şiddet içeren grupların ideolojilerini yayan kimlikler olarak faaliyet göstermektedir. Propagandalarının merkezine beyaz kadınları koyan mağduriyet anlatılarından yararlanan aşırı sağcı yapılar aynı zamanda klişe cinsiyet algılarını ve erkekler arasındaki geleneksel güç ilişkilerine

dönüşü savunan bir yapı olarak da karşımıza çıkmaktadır. O halde toplumsal cinsiyet merkezli bir terörizm çalışmasının yalnızca kadınları açığa çıkarmadığını; aynı zamanda örgütlerin erkeklik-eril yapı ve tutumlarını da görünür kıldığını söylemek mümkündür. Bu nedenle kadınların bu yapılardaki varlığını incelemek demek aşırı sağ yapılarında erkeklerin sergilemiş olduğu maskülen özelliklerini de gün yüzüne çıkartmak anlamına gelmektedir.

Bununla ilişkili olarak; kişilerin toplumsal cinsiyet konusundaki görüşlerinin onları nasıl radikalleşmeye karşı daha duyarlı hale getirebileceğini anlamak, uluslararası düzeyde aşırı sağcı yapılardan gelen tehdidi anlamının da önemli bir parçasıdır. Bu nedenle şiddet yanlısı aşırı sağcı ideolojileri incelemek ve toplumsal cinsiyete duyarlı karşı önlemler oluşturmak için kadınları, kadın temasını sorgulamak ve toplumsal cinsiyet merceğini benimsemek terörizm çalışmalarında bir zorunluluk olarak karşımıza çıkmaktadır. Bununla birlikte cinsiyet dinamiklerinin aşırılık yanlısı ideolojinin yaratılmasında ve yayılmasında oynadığı rol net bir şekilde anlaşılardan gittikçe yükselen aşırı sağ terör tehdidinde etkili bir şekilde karşı koymanın zor olacağı aşikârdır. En önemlisi de aşırı sağın kimlik siyasetinde merkezi bir konumda yer alan kadın temasının ve kadınların oynadıkları rol hakkında daha fazla bilgiye ve bu bilgiyi etkili karşı önlemlere dönüştürmeye ihtiyacın olduğu da bir realitedir. Toplumsal cinsiyeti hesaba katan bir çalışma böylelikle terörist aktörlerin failliklerine ilişkin zengin bakış açıları sunarak, kadınlara atfedilen klasik toplumsal cinsiyet rolleri içinde ve bu rollerin ötesinde nasıl davrandığını göstermeye yardımcı olmaktadır.

Ek olarak, aşırı sağdaki kadınların daha çok sosyal medyada etkin olan anne kimliklerine doğru değişen rolleri aşırı sağ ideolojisinin daha fazla kitleye ulaşmasına ve en nihayetinde aşırı sağın nefret dolu ideolojilerini normalleştirmeye katkıda bulunabileceğini göstermektedir. Bununla ilişkili olarak gelecekteki çalışmalar sosyal medya mecralarında etkin olan kadınların çevrimiçi söylemleri yoluyla bireylerin radikalleşmesine olan etkisi ele alınabilir. Ayrıca söz konusu sosyal medya mecralarında aşırı sağın cinsiyete özgü tutumlarının nasıl tezahür ettiği, grupların çevrimiçi maskülen tutumlarının kadın ve erkekleri nasıl radikalleştirdiğine ilişkin uygun

Etik Beyanı: Bu çalışmanın tüm hazırlanma süreçlerinde etik kurallara uyulduğunu yazar beyan eder. Aksi bir durumun tespiti halinde BİİBFAD Dergisinin hiçbir sorumluluğu olmayıp, tüm sorumluluk çalışmanın yazarına aittir.

Teşekkür: Gösterdikleri yoğun ilgi ve emeklerinden dolayı BİİBFAD Dergisi Editör Kurulu'na ve sağladıkları katkılarından dolayı hakemlere teşekkür ederim.

sorgulamaların yapılması ile alana ilişkin yeni, zengin bilgilerin kazandırılmasını sağlayacaktır.

Kaynakça

- Ahall, L., (2015). *Sexing War/Policing Gender Motherhood, Myth and Women's Political Violence*. Routledge.
- Alison, M. (2011). *Women, Gender, and the Liberation Tamil Tigers of Eelam*. L. Sjoberg ve C. E. Gentry (Ed.), *Women, Gender, and Terrorism*. 131-155.
- Anderson, W. K. Z. (2018). Unmasking white nationalist women's digital design through an intersectional analysis of contained agency. *Communication Culture & Critique* 11(1), 116-132.
- Banks, C. (2019). Introduction: women, gender, and terrorism: gendering terrorism. *Women & Criminal Justice*, 29(6), 181-187.
- Beckman, L. J. (2014). Training in feminist research methodology: doing research on the margins. *Women & Therapy*, 37: 1-2, 164-177.
- Blee, K. M. (2002). *Inside Organized Racism: Women in the Hate Movement*. University of California Press: Berkeley and Los Angeles, California.
- Blee, K. M. (2008). *Women and Organized Racial Terrorism in the United States*. C. D. Ness (Ed.). *Female Terrorism and Militancy Agency, Utility, and Organization*. Routledge, 201-216.
- Brown, K. E. ,(2016). *Marginality As a Feminist Research Method in Terrorism and Counter-Terrorism Studies*. P. Dixit & J.L. Stump

- (Ed.). *Critical Methods in Terrorism Studies*. Routledge, 2016, 137-149.
- Castle, T. (2012). Morrigan rising: exploring female-targeted propaganda on hate group websites. *European Journal of Cultural Studies*, 15(6), 679-694.
- Eage, P. W. (2008). *From Freedom Fighters to Terrorists Women and Political Violence*. Hampshire: Ashgate Publishing.
- Enloe, C. (1996). *Margins, Silences and Bottom Rungs: How to Overcome the Underestimation of Power in International Relations*. K. Booth, S. Smith ve M. Zalewski (Ed.). *International Theory: Positivism and Beyond*. Cambridge: Cambridge University Press, 186-202.
- Enloe, C. (2003). *Muzlar, Plajlar ve Askeri Üsler: Feminist Bakış Açısından Uluslararası Siyaset*, (Çev. Berna Kurt & Ece Aydın), İstanbul: Çitlembik Yayınları.
- Erlenbusch, V. (2016). *Terrorism: Knowledge, Power, Subjectivity*. P. Dixit & J. L. Stump (Ed.). *Critical Methods in Terrorism Studies*. Routledge, 2016, 108- 120.
- Gentry, C. & Sjoberg, L. (2016). *Female Terrorism and Militancy*. R. Jackson (Ed.). *Routledge Handbook of Critical Terrorism Studies*. Routledge, 313-337.
- Gentry, C. E. (2012). Thinking about women, violence, and agency. *International Feminist Journal of Politics*, 14 (1). 79-82.
- Gentry, C. E. (2016). *Chechen Political Violence as Desperation What Feminist Discourse Analysis Reveals*. A. T.R. Wibben (Ed.). *Feminist Methods, Ethics and Politics*. Routledge, 19-37.
- Gentry, C. E. (2022). Misogynistic terrorism: it has always been here. *Critical Studies on Terrorism*, 15(1). 209-224.
- Jackson, R. (2012). The study of terrorism 10 years after 9/11: successes, issues, challenges, *Uluslararası İlişkiler*. 8(32). 1-16.
- Jackson, R. (Ed.). (2016). *Routledge Handbook of Critical Terrorism Studies*. Routledge.
-

- Jackson, R., Smyth, M. B. & Gunning, J. (Ed.). (2009). *Critical Terrorism Studies: A new Research Agenda*. Routledge.
- Jarvis, L. (2016). *Critical Terrorism Studies After 9/11*. R. Jackson (Ed.). Routledge Handbook of Critical Terrorism Studies, Routledge, s.68-91.
- Koronaïou, A. & Sakellariou, A. (2017). Women and golden dawn: reproducing the nationalist habitus. *Gender and Education*, 29(2), 1-18.
- Latif, M., Blee, K., DeMichele, M. & Simi, P. (2020) Do white supremacist women adopt movement archetypes of mother, whore, and fighter?. *Studies in Conflict & Terrorism*. DOI: <http://dx.doi.org/10.1080/1057610X.2020.1759264>
- MacKenzie, M. (2010). *Securitization and De-securitization Female Soldiers and the Reconstruction of Women in Post-Conflict Sierra Leone*. L. Sjoberg (Ed.). *Gender and International Security: Feminist Perspectives*. Routledge, 151-167.
- Marcks, H., & Pawelz, J. (2020). From myths of victimhood to fantasies of violence: how far-right narratives of imperilment work. *Terrorism and Political Violence*. 1-18. <https://doi.org/10.1080/09546553.2020.1788544>.
- Matfess, H., & Margolin, D. (2022). *The Women of January 6th: A Gendered Analysis of the 21st Century American Far-Right*. *Program on Extremism (Report)*, The George Washington University.
- McEvoy, S. (2010). *Loyalist Women Paramilitaries in Northern Ireland Beginning a Feminist Conversation about Conflict Resolution*. Laura Sjoberg (Ed.). *Gender and International Security: Feminist Perspectives*. Routledge, 129-150.
- Parashar, S. (2010). *Women, Militancy, and Security the South Asian Conundrum.*, L. Sjoberg (Ed.). *Gender and International Security: Feminist Perspectives*. Routledge, 168-187.
- Parashar, S. (2014). *Women and Militant Wars: The politics of Injury*. Routledge.
-

- Parashar, S. (2016). *Women and the Matrix of Violence: A Study of the Maoist Insurgency in India*. A. T.R. Wibben (Ed.). *Feminist Methods, Ethics and Politics*. Routledge, 38-56.
- Phelan, A. (2020). Special issue introduction for terrorism, gender and women: toward an integrated research agenda. *Studies in Conflict & Terrorism*, 1-10. DOI: <http://dx.doi.org/10.1080/1057610X.2020.1759252>
- Sjoberg, L. (2009). Feminist interrogations of terrorism/terrorism studies. *International Relations*, 23(1), 69-74.
- Sjoberg, L. (2011). *The Study of Women, Gender, and Terrorism*. L. Sjoberg ve C. E. Gentry (Ed.). *Women, Gender, and Terrorism*. London: The University of Georgia Press, 227-239.
- Sjoberg, L. (2015). *Toplumsal Cinsiyet, Savaş ve Çatışma: Savaşın Feminist Teorisi*, Onur Aydın (Çev.). İstanbul: Altın Bilek Yayınları.
- Sjoberg, L., & Gentry, C. E. (2016). It's complicated: looking closely at women in violent extremism. *Georgetown Journal of International Affairs*, 17(2), 23-30.
- Skoczylis, J., & Andrews, S. (2022). strain theory, resilience, and far-right extremism: the impact of gender, life experiences and the internet. *Critical Studies on Terrorism*. 15(1), 143-168.
- Stone, J., & Pattillo, K. (2011). *Al-Qaeda's Use of Female Suicide Bombers in Iraq*. L. Sjoberg ve C. Gentry (Ed.). *Women, Gender, and Terrorism*. Georgia: University of Georgia Press Athens
- Sylvester, C. (2010). *War, Sense, and Security*. L. Sjoberg (Ed.). *Gender and International Security Feminist Perspectives*. Routledge, 24-37.
- Wilson, C., (2020). Nostalgia, entitlement and victimhood: the synergy of white genocide and misogyny. *Terrorism and Political Violence*, 34(8), 1-16.
-

**Women in Far-Right Terrorist Groups:
Challenging or Perpetuating Traditional Identities?**

Extended Abstract

Aim: The aim of this study, based on the argument that gender and women are a part of terrorism analysis that should not be neglected, is to address the presence of women in far-right terrorist structures operating with male supremacist, white supremacist, anti-Semitic, anti-Muslim, anti-immigrant and anti-feminist ideologies.

Method(s): In this study, the feminism-based research approach known as marginality was used. The feminist marginal approach, which makes use of bottom-up analysis, addresses those who are marginalized and excluded from the main framework and who are in a hierarchical power relationship with one another. In this regard, the marginal method used in this research takes into account people who are frequently overlooked in the core literature on terrorism. It's true that women and gender are that. This method, which is used in terrorism studies, helps to shed light on female terrorists while also making it possible to pinpoint instances when gender dynamics play a role in power relations. In conclusion, this study's employing the marginal approach allows for it to uncover women and their agency, which are obscured in terrorism studies that exclusively examine the powerful male. By using a feminist approach, we may fill in the gaps left by the mainstream terrorism studies in terms of certain topics and concerns while also exposing rich and varied kinds of knowledge in the area.

Findings: The study's results indicate that extreme right-wing terrorists use women, and the gender theme, in particular, ways to advance their own objectives. On the basis that the ethnic structure collapses as a consequence of mixing with other ethnicities and the feminism movement's destruction of gender norms, women first appear as adversaries in racist terror narratives and ideologies. The conclusion is that these organizations demonstrate anti-feminist, anti-gender, and anti-women ideas. Despite this contradiction, the second theme of the women in these structures is that of the victim white woman in need of protection. These women are innocents who must be protected by the enemy. As a result, it is clear that groups on the far right seek to portray their violent radical ideology as the defender of

women and the solution to alleged dangers. However, women themselves have actively participated in far-right identity politics. In this direction, they serve the extreme right ideology; besides taking up arms, they operate as identities that spread the ideologies of politically violent groups on mother and social media. It also appears as a paradigm that supports stereotyped gender views and a return to traditional power relations amongst males when extreme right-wing groups deploy victimhood narratives that place white women at the center of their propaganda.

Conclusion and Discussion: As this study demonstrates, it is important to understand gender dynamics in terrorism studies and how gendered views affect both men and women against radicalization. Hence, it is crucial that the topic of women in terrorism, as well as gender dynamics, are taken out of the margins and integrated into the main text. It also entails filling in the gaps in knowledge about terrorism, making the issue of women and gender evident in terrorism studies. Hence, gender-accounting research provides important insights into the agency of terrorist actors and serves to illuminate how they behave both inside and outside of the traditional gender norms that are associated with women